

महाराष्ट्र शासन

नागरिकांची सनद

तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य,

३, महापालिका मार्ग, पत्र पेटी क्रमांक १९६७, मुंबई-४००००१.

दूरध्वनी क्रमांक : ०२२ - ६८५९७४००

संकेतस्थळ: <https://dte.maharashtra.gov.in>

नागरिकांची सनद

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र राज्यातील अभियांत्रिकी, वास्तुकला, औषधनिर्माणशास्त्र, प्लॅनिंग, डिझाईन आणि हॉटेल व्यवस्थापन आणि कॅटरिंग तंत्रज्ञान, एम.बी.ए व एम. सी.ए. या अभ्यासक्रमांसाठी केंद्र आणि राज्य शासनाने तयार केलेली धोरणे, नियम, मार्गदर्शक तत्त्वे यांची अंमलबजावणी करण्यासाठी महाराष्ट्रात तंत्रशिक्षण संचालनालयाची स्थापना करण्यात आली आहे.

शासनाच्या धोरणांनुसार शासकीय संस्थांमध्ये पायाभूत सुविधा विकसित करणे, खासगी संस्थांना मार्गदर्शन करणे, व्यावसायिक संस्था आणि नामांकित राष्ट्रीय स्तरावरील संस्थांशी सुसंवाद वाढविणे हे तंत्रशिक्षण संचालनालयाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे. विविध अभ्यासक्रमांमध्ये प्रवेश घेतलेल्या आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय, अल्पसंख्याक आणि महिला विद्यार्थ्यांसाठी केंद्र आणि राज्य शासनाच्या शिष्यवृत्तीच्या विविध योजनांची यशस्वी अंमलबजावणी करण्यासाठी संचालनालयाचे मोलाचे योगदान आहे. आर्थिक उपक्रमात भर म्हणून उद्योगांद्वारे केवळ नोकऱ्या देणे आणि नफा मिळवणे यापेक्षा उद्योगांचे समाजाप्रती मोठे दायित्व आहे या विचाराचे सामाजिक उत्तरदायित्व निधी (Corporate Social Responsibility- CSR) कार्यक्रमाचा उपयोग शैक्षणिक कामकाजात करण्याकरीता संचालनालय प्रयत्नशील आहे. शासनाच्या विविध योजना/प्रकल्पांची योग्यरित्या अंमलबजावणी करण्यात आली असून, सदर योजना/प्रकल्पांतर्गत प्राप्त अर्थसहाय्याचा उपयोग महाराष्ट्र राज्यातील तांत्रिक शिक्षणाच्या उन्नतीसाठी करण्यात आलेला आहे. राज्य सामाईक प्रवेश परिक्षा कक्षामार्फत (CET Cell) सर्व तांत्रिक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश परिक्षा व स्वतंत्र, निष्पक्ष व पारदर्शक पद्धतीने, कालबद्ध केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यासाठी सहकार्य करणे, हे संचालनालयाचे एक वैशिष्ट्यपूर्ण कार्य आहे. तंत्र शिक्षणाच्या गुणवत्ता वाढीसाठी, उत्कृष्ट कामगिरी केलेल्या संस्थांना स्वायत्त दर्जाची मान्यता देण्यास संचालनालयाने पुढाकार घेतला असून यामुळे राज्यात तांत्रिक शिक्षणाच्या दर्जा सुधारण्यात झालेली फलनिष्पत्ती दिसून येते. संचालनालया द्वारे इतर राज्ये आणि राष्ट्रीय विभाग व संघटनांशी समन्वय साधून त्यातून मोठ्या प्रमाणात उद्योग व समाजाच्या सुसंगत विकासास हातभार लावण्यात येतो.

याव्यतिरिक्त राज्यातील शासकीय/अनुदानित अभियांत्रिकी आणि पदविका संस्था मधील अध्यापकांना औद्योगिक संस्थामध्ये प्रशिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करून देणे. तसेच औद्योगिक संस्था आणि तंत्र शिक्षण विभाग अंतर्गत येणाऱ्या संस्था यांच्यात सामंजस्य आणि सहकार्य वृद्धीगत करणे व पदवी व पदविका धारकांना उद्योगधंद्यामधून प्रशिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करून देणे, विद्यार्थ्यांची रोजगार क्षमता वाढविण्याच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र राज्यातील सर्व औद्योगिक क्षेत्रातील ऑनलाईन प्रशिक्षण आणि अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून देणे इत्यादी बाबींद्वारे तंत्र शिक्षणाचा दर्जा उंचावण्यासाठी संचालनालय सतत प्रयत्नशील आहे.

तंत्रशिक्षण विभागाची रचना:

तंत्र शिक्षण संचालनालय हे उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, महाराष्ट्र शासन यांच्या नियंत्रणाखालील उपविभाग आहे. तंत्रशिक्षण संचालनालयांतर्गत पदवी/पदविका स्तरावरील योजनांची योग्य सांगड घालून ती प्रभावीपणे राबविण्याकरिता मुंबई, पूणे, नाशिक, छत्रपती संभाजीनगर, अमरावती व नागपूर येथे तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालयांची स्थापना करण्यात आलेली आहे. विभागीय कार्यालये ही मुख्य कार्यालय व पदवी/पदविका अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या संस्थांमधील एक महत्त्वाचा दुवा असून योजनांची अंमलबजावणी प्रभावीपणे करण्याचे काम विभागीय कार्यालयाकडे सोपविण्यात आले आहे. महाराष्ट्र राज्यात पदविका अभ्यासक्रमांच्या संस्थाना संलग्नता प्रदान करणे व सदर संस्थेतील प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा घेणे, तसेच अभ्यासक्रमांमध्ये वेळोवेळी बदल करणे इत्यादी बाबी महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ, मुंबई यांच्यामार्फत हाताळण्यांत येतात. तंत्र शिक्षण संचालनालयाचे संचालक हे महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाच्या नियामक मंडळाचे पदसिद्ध अध्यक्ष आहेत. महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाच्या अधिपत्याखाली मुंबई, पुणे, छत्रपती संभाजीनगर व नागपूर येथे ४ विभागीय कार्यालये आहेत, याबाबतची अधिक माहिती महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाचे www.msbtte.com या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

संचालनालयाचा उद्देश्य (Vision)

भारतातील आणि महाराष्ट्रातील विद्यार्थ्यांना वैयक्तिक, संस्थात्मक आणि सामाजिक विकासाच्या गरजांना प्रतिसाद देणारी, जागतिक स्तरावर स्पर्धात्मक शिक्षण देणारी, जागतिक दर्जाची तंत्र शिक्षण यंत्रणा निर्माण करणे.

संचालनालयाची ध्येय (Mission)

- आंतरराष्ट्रीय मानके साध्य करण्यासाठी तंत्र शिक्षण संस्था, कार्यक्रम आणि प्रणालींचा दर्जा वाढवणे.
- पारदर्शकता आणि सचोटी सुनिश्चित करून तंत्रशिक्षण व्यवस्थेचे कार्यक्षमतेने आणि प्रभावीपणे व्यवस्थापन करणे.
- उद्योगाच्या गरजा आणि अर्थव्यवस्थेच्या वाढीसाठी तांत्रिक मनुष्यबळ विकसित करणे.
- तंत्र शिक्षण प्रणालीमध्ये संशोधनाची पातळी वाढवणे.

अ) **तंत्र शिक्षण संचालनालयाद्वारे राबविण्यात येत असलेल्या विविध शिष्यवृत्ती योजना:**

• **राज्य शासनाच्या शिष्यवृत्ती योजना:**

१. **राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना** - उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाची, विभागाकडून पदविका/ पदवी/ पदव्युत्तर पदवीच्या मान्यताप्राप्त निवडक अभ्यासक्रमांसाठी, महाविद्यालये / तंत्रनिकेतनामध्ये प्रवेशित खुल्या प्रवर्गातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांतील विद्यार्थ्यांसाठी “राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना” राबविण्यात येते. सदर योजनेकरीता विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) रुपये ८.०० लाखापर्यंत असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे. सदर योजनेतर्गत मुलांना शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काच्या ५० टक्के लाभ देण्यात येतो. तसेच दि. ०८ जुलै, २०२४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार व्यावसायिक अभ्यासक्रमास प्रवेश घेणाऱ्या मुलींना सन २०२४-२५ पासून शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काच्या ५० टक्के ऐवजी १०० टक्के लाभ लागू करण्यात आलेला आहे.
२. **डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना** - उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाची, विभागाकडून पदविका/ पदवी/ पदव्युत्तर पदवीच्या मान्यता प्राप्त निवडक अभ्यासक्रमांसाठी, महाविद्यालये/ तंत्रनिकेतनामध्ये प्रवेशित खुल्या प्रवर्गातील ज्या विद्यार्थ्यांचे पालक अल्प-भूधारक शेतकरी / नोंदणीकृत मजूर / आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांतील आहेत व विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाचे उत्पन्न १ लाखपर्यंत आहे अशा विद्यार्थ्यांना अमर्याद संख्येत आणि विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाचे उत्पन्न १ लाख ते ८ लाख दरम्यान आहे अशा विद्यार्थ्यांना प्रति जिल्हा ५०० संख्येच्या मर्यादेमध्ये ही योजना लागू करण्यात आलेली आहे.
३. **उच्च व्यावसायिक अभ्यासक्रमामध्ये शिक्षण घेणा-या राज्यातील अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांकरीता शिष्यवृत्ती योजना (भाग -१ वैद्यकिय अभ्यासक्रम वगळून)** - अल्पसंख्यांक विकास विभाग, महाराष्ट्र शासनाकडून राज्यातील मुस्लिम, बौद्ध, ख्रिश्चन, शीख, पारशी, जैन आणि ज्यू या अल्पसंख्यांक समाजातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल, गुणवत्ताधारक व तांत्रिक व व्यावसायिक शिक्षण (पदविका, पदवी/पदव्युत्तर) घेणाऱ्या राज्यातील अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांकरीता शिष्यवृत्ती योजना लागू करण्यात आली आहे. सदर योजनेकरीता कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) रुपये ८.०० लाखापर्यंत असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे. सदर योजने करीता विद्यार्थ्यांने माध्यमिक शालांत परिक्षा (एसएससी) महाराष्ट्र राज्यातून उत्तीर्ण केलेली असावी.
४. **गुणवंत मुलामुलींना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती योजना** - उच्च व तंत्र शिक्षण विभागान्वये खुल्या प्रवर्गातील “गुणवंत मुलामुलींना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती” सुरु करण्यांत आली आहे. सदर योजनेकरीता कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (उमेदवाराच्या दोन्ही पालकांचे व उमेदवार नोकरी करीत असल्यास त्याचे स्वतःचे एकत्रित) रुपये ८.०० लाखापर्यंत असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे.

• **केंद्र शासनाच्या शिष्यवृत्ती योजना:**

१. **अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी गुणवत्ता-नि-साधन शिष्यवृत्ती योजना (Merit-cum-Means)** - अल्पसंख्यांक कार्य मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांची सदर योजना मुस्लिम, बौद्ध, ख्रिश्चन, शीख, पारशी आणि जैन या अल्पसंख्यांक समाजातील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांमध्ये (पदवी व पदव्युत्तर) शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांकरीता लागू करण्यात आलेली आहे. सदर योजने करीता कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) रुपये २.५० लाखापर्यंत असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे.

२. दिव्यांग विद्यार्थ्यांसाठी टॉप क्लास एज्युकेशन शिष्यवृत्ती योजना (Scholarship for Top Class Education for Students with Disabilities) –सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली तर्फे दिव्यांगजन सशक्तीकरण विभाग यांचेमार्फत दिव्यांगजन विद्यार्थ्यांसाठी उच्च शिक्षण (पदवी व पदव्युत्तर) घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांकरिता ही शिष्यवृत्ती योजना लागू करण्यात आलेली आहे. सदर योजनेकरिता कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) रुपये ८.०० लाखापर्यंतच दिव्यांगाचे प्रमाण ४० % किंवा त्यापेक्षा अधिक असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे.
  ३. प्रगती शिष्यवृत्ती योजना पदवी व पदविका अभ्यासक्रम (AICTE – Pragati Scholarship for Girl Students [Degree/Diploma]) –अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेची मंजूरी असलेल्या संस्था व तांत्रिक अभ्यासक्रमांमध्ये (पदवी/पदविका) शिकणाऱ्या विद्यार्थिनीं साठी प्रगती शिष्यवृत्ती योजना सुरु केलेली आहे. सदर योजने करिता कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) रुपये ८ लाखापर्यंत असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे.
  ४. सक्षम शिष्यवृत्ती योजना पदवी अभ्यासक्रम (AICTE – Saksham Scholarship Scheme for Specially [Degree/Diploma]) –मानव संसाधन मंत्रालय, भारत सरकार यांची अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद तर्फे अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेची मंजूरी असलेल्या संस्था व तांत्रिक अभ्यासक्रमांमध्ये (पदविका, पदवी) शिकणाऱ्या विशेष सक्षम विद्यार्थ्यांसाठी सक्षम शिष्यवृत्ती योजना सुरु केलेली आहे. सदर योजनेकरिता कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) रुपये ८.०० लाखापर्यंतच दिव्यांगाचे प्रमाण ४० % किंवा त्यापेक्षा अधिक असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे.
  ५. स्वनाथ शिष्यवृत्ती योजना (AICTE – Swanath Scholarship Scheme for Students [Degree/Diploma]) –अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेची मंजूरी असलेल्या संस्था व तांत्रिक अभ्यासक्रमांमध्ये (पदविका, पदवी) शिकणाऱ्या अनाथ किंवा ज्या विद्यार्थ्यांचे आई वडील दोघेही किंवा दोघांपैकी एक कोव्हिड-१९ ने मृत्यू पावले आहेत किंवा ज्या विद्यार्थ्यांचे पालक सशस्त्र दल आणि केंद्रीय निमलष्करी दलांच्या कारवाईमध्ये शहीद झाले आहेत अशा विद्यार्थ्यांसाठी स्वनाथ शिष्यवृत्ती योजना सन २०२१-२२ पासून सुरु केलेली आहे. सदर योजनेकरिता कुटुंबाचे सर्व स्रोतांमार्फत मिळणारे वार्षिक उत्पन्न रुपये ८ लाखापर्यंत असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे.
  ६. पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाच्या अभ्यासासाठी राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती (UGC – National Scholarship for Post Graduate Studies] – विश्व विद्यालय अनुदान आयोग, नवी दिल्ली (UGC) यांनी वेळोवेळी निर्दिष्ट आणि अधिसूचित केलेल्या विद्यापीठ /महाविद्यालय /संस्थेमध्ये मान्यता प्राप्त पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाचे शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी युजीसीने भारतात पूर्णवेळ पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाच्या अभ्यासासाठी राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती सुरु केली आहे. तसेच सदर शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत घोषित केलेल्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून वर्षातील १० महिन्यांसाठी दरमहा रु.१५,०००/- दराने दोन वर्षे कालावधीसाठी असेल. सदर शिष्यवृत्तीसाठी विद्यार्थ्यांची वयोमर्यादा ३० वर्षांपेक्षा कमी असणे गरजेचे आहे. सन २०२३-२४ पासून सदर योजनेसाठी महाराष्ट्र राज्यासाठी तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य यांना नोडल ऑफिस म्हणून घोषित करण्यात आले आहे.
- ब) तंत्र शिक्षण संचालनालयाद्वारे राबविण्यात येणारे इतर उपक्रम:
१. **तंत्रशिक्षणाचा दर्जा सुधार योजना:** तंत्र शिक्षण संचालनालयाने केंद्र शासन तसेच जागतिक बँकेच्या अर्थ सहाय्याने तंत्र शिक्षण दर्जा सुधार कार्यक्रमाचे विविध टप्पे यशस्वीपणे राबविले असून, सदर कार्यक्रमांतर्गत संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील शासकीय तसेच अनुदानित पदवी अभियांत्रिकी संस्थांना स्वायत्तता प्रदान करण्यांत आलेली आहे. सदर योजनेचे आतापर्यंत ३ टप्पे पूर्ण झालेले आहेत.
  २. **राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० (NEP-२०२०):** राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० (NEP २०२०) भारताच्या शैक्षणिक क्षेत्रातील महत्त्वपूर्ण परिवर्तन घडवून आणण्याच्या उद्देशाने तयार करण्यात आले आहे. तंत्रशिक्षणाच्या क्षेत्रात या

धोरणाने अनेक सुधारणा सुचवल्या आहेत ज्यामुळे विद्यार्थ्यांचे ज्ञान, कौशल्ये, आणि सर्जनशीलता वाढविण्यास मदत होईल. या धोरणाने शैक्षणिक प्रणालीतील विविध सुधारणा सुचवून, उच्च शिक्षणाच्या गुणवत्तेत वाढ आणि जागतिक स्तरावर भारतीय शिक्षणाची मान्यता वाढविण्यासाठी महत्त्वपूर्ण पावले उचलली आहेत. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी हे धोरण महत्त्वपूर्ण ठरणार आहे. तंत्र शिक्षण संचालनालयाने सर्व अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमासाठी राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० ची २०२३-२४ पासून राज्यात अंमलबजावणी सुरु केली आहे.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० अन्वये प्रामुख्याने खालील नमूद तरतूदी राज्यातील तंत्र शिक्षण संस्थांमध्ये अंमलात आणल्या आहेत.

- स्वायत्त संस्थांचे एकल विद्यापीठात रुपांतर करणे: अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे व लक्ष्मीनारायण तंत्रज्ञान संस्था, नागपूर या दोन्ही संस्थांचे एकात्मिक तंत्रशास्त्र विद्यापीठात रुपांतर करण्यात आले आहे.
- संस्थांना स्वायत्त दर्जा प्रदान करणे: उत्कृष्ट कामगिरी करणाऱ्या ५२ पदवी संस्था आणि २३ पदविका संस्था अशा एकूण ७५ संस्थांना स्वायत्तता प्रदान केलेली आहे.
- Multiple entry-Multiple exit चा पर्याय: या अंतर्गत विद्यार्थी शिकत असताना एक वर्षानंतर कधीही अभ्यासक्रमातून बाहेर पडू शकतो. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रमातून बाहेर पडणाऱ्या विद्यार्थ्यांस “Certificate”, द्वितीय वर्ष अभ्यासक्रमातून बाहेर पडणाऱ्या विद्यार्थ्यांस “Diploma”, तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमातून बाहेर पडणाऱ्या विद्यार्थ्यांस “B. Voc” व चतुर्थ वर्ष अभ्यासक्रमातून बाहेर पडणाऱ्या विद्यार्थ्यांस “B. Tech” अशी पदवी मिळणार आहे.
- बहुशाखीय आणि बहुउद्देशीय शिक्षण: विद्यार्थ्यांना त्यांच्या आवडीनुसार विविध क्षेत्रातील शिक्षण घेण्याची मुभा आहे.
- मातृभाषेतून शिक्षण: विद्यार्थ्यांना विषयाचे सखोल पध्दतीने आकलन होण्यासाठी मातृभाषेतून शिकण्याचा पर्याय उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे.
- कौशल्य विकास: सदर धोरणात कौशल्य विकासाला महत्त्व देण्यात आलेले आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना मोठ्या प्रमाणात रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देता येतील.

याशिवाय राज्यात परिस-स्पर्श योजना, राज्यातील शासकीय/अनुदानित अभियांत्रिकी आणि पदविका संस्था मध्ये “उत्कृष्टता केंद्र” स्थापन करणे ही योजना, राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान (RUSA) चा टप्पा-३ म्हणून प्रधान मंत्री उच्चतर शिक्षा अभियान (PM-USHA) या योजना संचालनालया मार्फत राबविण्यात येत आहेत. तसेच Infosys आणि NASSCOM इ. उद्योग संस्थांशी तसेच आय आय टी मुंबई यांचे सोबत झालेल्या परस्पर संवादातून सामंजस्य करारांतर्गत शासकीय/अनुदानित अभियांत्रिकी संस्थांसोबत सहकार्य करण्याच्या अनुषंगाने, सामंजस्य करार आणि त्याची अंमलबजावणी संचालनाया मार्फत केली जाते.

• अध्यापकांसाठी प्रशिक्षण:

सध्या तंत्रज्ञानात आमूलाग्र बदल होत आहेत. सतत अद्ययावत होणाऱ्या ज्ञानासाठी अध्यापनाचे काम अधिक प्रभावी होण्यासाठी शिक्षकांचे ज्ञान अद्ययावत करणे आवश्यक आहे. इतर कोणत्याही व्यावसायिकांप्रमाणेच, शिक्षकांनाही बदलत्या तंत्रज्ञानासोबत स्वतः ला अद्यावत (अपडेट) ठेवावे लागते. शिक्षकांना त्यांची कार्यक्षमता, ज्ञान, व्यावसायिकता, त्यांच्या कामाची गुणवत्ता वाढविण्यासाठी/सुधारण्यासाठी प्रशिक्षण उपयुक्त आहे. यास्तव यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी (यशदा) पुणे, Maharashtra State Faculty Development Academy (MSFDA), पुणे व National Institute of Technical Teachers' Training & Research (NITTTR) भोपाळ यांचे मार्फत शासकीय संस्थामधील अध्यापकांसाठी विविध प्रकारचे प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित केले जातात.

• उद्योगधंदे समूहांसोबत सामंजस्य करार:

Infosys Ltd., Bangalore या देशातील माहिती व तंत्रज्ञान क्षेत्रातील अग्रगण्य औद्योगिक संस्थेसोबत सामंजस्य करार करण्यात आला आहे. या अंतर्गत विद्यार्थी व शिक्षकांना Infosys Ltd., Bangalore मार्फत CSR अंतर्गत संगणक माहिती तंत्रज्ञान व इतर समकक्ष क्षेत्रामधील वेगवेगळे ऑनलाईन अभ्यासक्रम Springboard या Platform द्वारे विनामूल्य उपलब्ध करून देण्यात आलेले आहेत. तसेच Infosys Ltd. च्या Campus मध्ये राज्यातील शासकीय अभियांत्रिकी व शासकीय तंत्रनिकेतनांमधील अध्यापकांना प्रत्यक्ष प्रशिक्षण देण्यात येते.

Nasscom या माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रातील Association सोबत विद्यार्थी व शिक्षकांकरीता ऑनलाईन पध्दतीने विनामूल्य माहिती तंत्रज्ञान विषयक अभ्यासक्रम उपलब्ध करण्याच्या दृष्टीने सामंजस्य करार करण्यात आला आहे.

अ.क्र.	विभागीय कार्यालयाचे नांव व पत्ता	दूरध्वनी क्रमांक, ई-मेल	विभागीय कार्यालयांतर्गत येणारे जिल्हे
१.	तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालय, मुंबई जागतिक बँक प्रकल्प इमारत, शासकीय तंत्रनिकेतन परीसर, ४९, अलि यावर जंग मार्ग, बांद्रा (पूर्व), मुंबई-४०००५१.	०२२-२६४७४८९२, २६४७९६१९ romumbai@dtmaharashtra.gov.in	मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, पालघर
२.	तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालय, पुणे ४१२-ई, बहिरट पाटील चौक, मॉडेल कॉलनी, शिवाजी नगर, पुणे-४११०१६.	०२०-२५६५६२३४, २५६७८९७३ ropune@dtmaharashtra.gov.in	पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर, सोलापूर
३.	तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालय, नाशिक शासकीय तंत्र निकेतन परीसर, पत्र पेटी क्रमांक २१७, सामनगांव रोड, नाशिक रोड, नाशिक-४२२१०१	०२५३-२४६१४७९, २४६०११४ ronashik@dtmaharashtra.gov.in	नाशिक, धुळे, जळगांव, अहमदनगर, नंदूरबार
४.	तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालय, छत्रपती संभाजीनगर, शासकीय तंत्र निकेतन परीसर, पत्र पेटी क्रमांक ११९, उस्मानपुरा, स्टेशन रोड, छत्रपती संभाजीनगर -४३१००५.	०२४०-२३३४२१६, २३३४७६९ roaurangabad@dtmaharashtra.gov.in	छत्रपती संभाजीनगर, जालना, हिंगोली, नांदेड, परभणी, लातूर, धाराशिव, बीड
५.	तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालय, अमरावती, शासकीय तंत्र निकेतन परीसर, नवीन कॉटन मार्केट रोड, सहकारनगर, अमरावती-४४४६०३.	०७२१-२५७३०२७ roamravati@dtmaharashtra.gov.in	अमरावती, अकोला, वाशिम, बुलढाणा, यवतमाळ
६.	तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालय, नागपूर, शासकीय तंत्र निकेतन परीसर, सदर बाजार, नागपूर-४४०००१.	०७१२-२५६५१४३, २५४९३८७ ronagpur@dtmaharashtra.gov.in	नागपूर, भंडारा, गोंदीया, गडचिरोली, चंद्रपूर, वर्धा

संचालनालयाच्या अधिपत्याखाली खालीलप्रमाणे पदे मंजूर आहेत.

गट-अ (शिक्षक व शिक्षकेतर)	३०८७
गट-ब	९६
गट-क	२९०७
गट-ड	१६४१

सन २०२४-२०२५ मध्ये तंत्रशिक्षण विभागातील अभ्यासक्रम निहाय संस्थाची संख्या

अ. क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव	शासकीय	अनुदानित	विनाअनुदानित	विद्यापीठ संचलित विभाग अभिमत	एकूण
अ	पदविका					
१	तंत्रनिकेतने व तत्सम संस्था	४३	१५	३२१	०१	३८०
२	औषधनिर्माणशास्त्र (D. Pharm)	०४	२०	६५२	-	६७६
३	हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नोलॉजी (D. HMCT)	०२	-	०३	-	०५
४	सरफेस कोटिंग टेक्नोलॉजी (D.SCT)	-	०१	-	-	०१
५	वास्तुशास्त्र (D. Arch)	-	-	२०	-	२०
एकूण		४९	३६	९९६	०१	१०८२
ब	पदवी					
१	अभियांत्रिकी महाविद्यालये (B.E/B.Tech)	१०	०४	३३०	०९	३५३
२	औषधनिर्माणशास्त्र (B. Pharm)	०४	०६	५०२	०३	५१५
३	औषधनिर्माणशास्त्र (B. Pharm) (Pratice)	-	-	०३	-	०३
४	वास्तुशास्त्र	-	०३	५९	-	६२
५	हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नोलॉजी (B. HMCT)	-	०१	०९	०१	११
६	अभिकल्प (Design)	-	-	०५	-	०५
७	नियोजन (B. Arch)	-	-	-	०१	०१
८	कॉम्प्युटर अॅप्लिकेशन (BCA)	-	-	४००	-	४००
९	व्यवस्थापनशास्त्र (BBA) / (BMS)	-	-	३७३	-	३७३
एकूण		१४	१४	१६८१	१४	१७२३
क	पदव्युत्तर पदवी					
१	अभियांत्रिकी महाविद्यालये (M.E/M.Tech)	०६	०४	१७०	०७	१८७
२	अभियांत्रिकी एकात्मिक (M. Tech (Integrated)	-	-	०१	०२	०३
३	औषधनिर्माणशास्त्र (M. Pharm)	०४	०४	१९९	०४	२११
४	वास्तुशास्त्र (M. Arch)	-	-	२३	-	२३
५	मास्टर ऑफ कॉम्प्युटर अॅप्लिकेशन (MCA)	०२	०१	१४४	११	१५८
६	व्यवस्थापनशास्त्र (MBA) / (MMS)	-	-	३३८	१९	३५७
७	हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नोलॉजी (M. HMCT)	-	-	०१	-	०१
८	नियोजन (M. plan)	-	-	-	०१	०१
९	फार्म डी (Pharm.D)	०२	-	२६	-	२८
१०	फार्म डी (पी. बी.)	१४	०९	९११	४४	९७८
एकूण		१४	०९	९११	४४	९७८
एकूण अ+ब+ क		७७	५९	३५८८	५९	३७८३

नियम / प्रवेश प्रक्रिया :-

या संचालनालयाशी संबंधित व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या संस्थामधील प्रवेशाचे नियम, महत्वाचे शासन निर्णय संचालनालयाच्या <https://dte.maharashtra.gov.in> या संकेत स्थळावर उपलब्ध आहेत.

नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी :-

तंत्र शिक्षण संचालनालय नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी करण्यास कटिबद्ध आहे. तंत्रशिक्षण संचालनालय आपल्या अधिपत्याखालील सेवा कर्तव्य भावनेने व कार्यतत्परतेने उपलब्ध करून देण्याची हमी देत आहे. या सेवा पुरविताना नागरिकांना सौजन्यपूर्ण वागणूक देण्याची जबाबदारी संचालनालयातील प्रत्येक अधिकारी / कर्मचाऱ्याची राहिल.

तंत्र शिक्षण संचालनालयामार्फत पुरविल्या जाणाऱ्या सुविधा :-

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकार्यांचे नांव व हुद्दा
१	२	३	४	५	६
१.	सन २०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २८ नुसार व्यावसायिक पदवी व पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाची केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रिया तसेच सामाईक प्रवेश परिक्षा शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ पासून राज्य सामाईक प्रवेश परिक्षा कक्ष व प्रवेश नियामक प्राधिकरण महाराष्ट्र राज्य यांचेमार्फत राबविण्यात येते. शासन तसेच प्राधिकरण व राज्य सामाईक प्रवेश परिक्षा कक्ष यांच्या निर्देशानुसार प्रवेश परिक्षा व प्रक्रिये संबंधित पूरक कामे सद्यस्थितीत या संचालनालयामार्फत हाताळली जातात.	अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद/फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया / कौन्सिल ऑफ आर्किटेक्चर यांची मानके व प्रमाणके तसेच शासनाचे उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाचे शासन निर्णय या कागदपत्रांनुसार कार्यवाही केली जाते.	श्री. मनोज अंधारे, उपसंचालक श्री. श्रीकांत साखरे, विशेष कार्य. अधिकारी	प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाकरिता पदवी अभ्यासक्रमांच्या संस्थांकरिता प्रवेशाकरीता निर्धारित करण्यात आलेला विहित दिनांक	डॉ. सुनिल भामरे, सहसंचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई
२.	पदविका अभियांत्रिकी, औषधनिर्माणशास्त्र, वास्तुकला व हॉटेल मॅनेजमेंट इत्यादी अभ्यासक्रमांची प्रवेशप्रक्रिया राबविणे.	अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद/फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया व वास्तुकला परिषद यांची मानके व प्रमाणके तसेच शासनाचे उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाचे शासन निर्णय या कागदपत्रांनुसार कार्यवाही केली जाते.	श्री. मनोज अंधारे, उपसंचालक श्री. श्रीकांत साखरे, विशेष कार्य. अधिकारी	प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाकरिता पदविका अभ्यासक्रमांच्या संस्थांकरिता प्रवेशाकरीता निर्धारित करण्यात आलेला विहित दिनांक	डॉ. सुनिल भामरे, सहसंचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकार्यांचे नांव व हुद्दा
१	२	३	४	५	६
३.	शासकीय/ अशासकीय अनुदानित /विनाअनुदानित पदवी संस्थांमधील विद्यार्थ्यांच्या संस्थां बदलास मान्यता देणे. संस्था बदल (विद्यापीठांतर्गत) करण्याबाबतची कार्यवाही सहसंचालक विभागीय कार्यालयामार्फत केली जाते. संस्था बदल (विद्यापीठाबाहेर) करण्याबाबतची कार्यवाही संचालक, तंत्र शिक्षण यांचेमार्फत केली जाते.	संबंधित शैक्षणिक वर्षातील प्रवेश नियमावलीतील तरतूदीनुसार	श्री. मनोज अंधारे, उपसंचालक श्री. श्रीकांत साखरे विशेष कार्य. अधिकारी	प्रत्येक शैक्षणिक वर्षामध्ये देण्यात आलेल्या वेळापत्रकानुसार	डॉ. सुनिल भामरे, सहसंचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई
४.	अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद/फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया/ कौन्सिल ऑफ आर्किटेक्चर यांनी दिलेल्या जाहिरातीच्या अनुषंगाने पदवी/ पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमांच्या नवीन संस्था सुरु करणे, प्रवेश क्षमता वाढ / घट, अभ्यासक्रम / संस्था बंद करणे, संस्थेच्या नावात बदल करणे, इ. बाबत प्रस्ताव स्विकारणे व त्यांची छाननी करून शिखर परिषदेच्या मान्यतेकरीता शासनास शिफारशी/ना-हरकत प्रमाणपत्राकरीता प्रस्ताव सादर करणे.	अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद/फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया/ कौन्सिल ऑफ आर्किटेक्चर यांच्या मानके व प्रमाणके तसेच शासनाचे उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाचे शासन निर्णय या कागदपत्रांनुसार कार्यवाही केली जाते. तसेच संबंधित शैक्षणिक वर्षाकरीता प्रसिध्द केलेल्या ऑप्रुवल प्रोसेस हॅण्डबुकमध्ये नमूद केलेली कागदपत्रे सादर केली जातात.	श्री. मनोज अंधारे, उपसंचालक श्री. श्रीकांत साखरे, विशेष कार्य. अधिकारी	अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद/फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया यांनी ठरवून दिलेल्या वेळापत्रका प्रमाणे.	डॉ. सुनिल भामरे, सहसंचालक तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकार्यांचे नांव व हुद्दा
१	२	३	४	५	६
५.	अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद, फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया व वास्तुकला परिषद यांनी दिलेल्या जाहिरातीच्या अनुषंगाने पदविका अभ्यासक्रमांच्या नवीन संस्था सुरु करणे, प्रवेशक्षमता वाढ / घट अभ्यासक्रम /संस्था बंद करणे, संस्थेच्या नावात बदल करणे इ. बाबत प्रस्ताव स्विकारणे व त्याची छाननी करून शिखर परिषदेच्या मान्यतेकरिता शासनास शिफारशी/ना-हरकत प्रमाणपत्राकरीता प्रस्ताव सादर करणे.	अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद / फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया व वास्तुकला परिषद यांच्या मानके व प्रमाणके तसेच शासनाचे उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाचे शासन निर्णय या कागदपत्रानुसार कार्यवाही केली जाते. तसेच संबंधित शैक्षणिक वर्षाकरिता प्रसिध्द केलेल्या ऑप्रुअल प्रोसेस हॅण्डबुकमध्ये नमूद केलेली कागदपत्रे सादर केली जातात.	श्री. मनोज अंधारे, उपसंचालक श्री. श्रीकांत साखरे, विशेष कार्य. अधिकारी	अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद / फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया व वास्तुकला परिषद यांनी ठरवून दिलेल्या वेळापत्रकानुसार	डॉ. सुनिल भामरे, सहसंचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई
६.	पदवी व पदव्युत्तर पदवी संस्थांच्या बाबतीत अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद/फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया यांचेमार्फत मान्यता मिळाल्यानंतर व निर्गमित शासन निर्णयातील अटींच्या अनुषंगाने पुढील कार्यवाही	शासन निर्णयात नमूद अटींच्या अनुषंगाने कागदपत्रे	श्री. मनोज अंधारे, उपसंचालक श्री. श्रीकांत साखरे, विशेष कार्य. अधिकारी	शासन निर्णय निर्गमित झाल्यानंतर विहित कालावधीत	डॉ. सुनिल भामरे, सहसंचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई
६अ	पदविका संस्थांच्या बाबतीत अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद/फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडीया व वास्तुकला परिषद यांचेमार्फत मान्यता मिळाल्यानंतर व निर्गमित शासन निर्णयातील अटींच्या अनुषंगाने पुढील कार्यवाही	शासन निर्णयात नमूद अटींच्या अनुषंगाने कागदपत्रे	श्री. मनोज अंधारे, उपसंचालक श्री. श्रीकांत साखरे, विशेष कार्य. अधिकारी	शासन निर्णय निर्गमित झाल्यानंतर विहित कालावधीत	डॉ. सुनिल भामरे, सहसंचालक तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे नांव व हुद्दा
१	२	३	४	५	६
७.	शासकीय / अशासकीय अनुदानित / विनाअनुदानित तंत्रनिकेतनांमध्ये पदविका अभ्यासक्रमात शिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थ्यांचे संस्था स्थलांतरणाबाबतचे कामकाज.	संबंधित शैक्षणिक वर्षातील प्रवेश नियमावलीतील तरतुदीनुसार	श्री. मनोज अंधारे, उपसंचालक श्री. श्रीकांत साखरे, विशेष कार्य. अधिकारी	विद्यार्थ्यांचे संस्था स्थलांतरणाबाबतची कार्यवाही करिता थेट द्वितीय वर्ष प्रवेशाच्या जागा वाटप जाहीर करण्याच्या पुर्वी	डॉ. सुनिल भामरे, सहसंचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई
८	परराज्यात शिक्षण घेतलेल्या स्थापत्य अभियांत्रिकी, पदवी / पदविका अभ्यासक्रमाच्या धारकांची सार्वजनिक बांधकाम विभाग येथे कंत्राटदार म्हणून नोंदणी साठी आवश्यक "मान्यता प्राप्त संस्था प्रमाणपत्र"	परराज्यातील संस्थेतून पदवी / पदविका परिक्षा उत्तीर्ण झाल्याची गुणपत्रिका, विद्यापीठांचे पदवी/ पदविका प्रमाणपत्र, ट्रान्सफर प्रमाणपत्र, गुणपत्रे, १०वी व १२वी उत्तीर्ण गुणपत्रे, राज्यातील निवासाचे पुरावे व इतर कागदपत्रांच्या स्वसाक्षात्कृत प्रती आणि अर्ज	श्री. अविनाश आमटे, निरिक्षक तंत्रशिक्षण	अर्ज प्राप्त झाल्यापासून ४ आठवडे कालावधी	डॉ. धनपाल कांबळे, सहसंचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकार्यांचे नांव व हुद्दा
१		२	४	५	६
९.	<p>राज्य शासनाची योजना:</p> <p>उच्च व्यावसायिक व इयत्ता बारावीनंतर सर्व अभ्यासक्रमांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या राज्यातील अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांकरिता शिष्यवृत्ती योजना:</p> <p>(वैद्यकीय अभ्यासक्रम वगळून)</p>	<p>शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत मिळणारा लाभ: प्रत्यक्ष शैक्षणिक शुल्क किंवा रु.५०,०००/- या पैकी जी रक्कम कमी असेल तेवढी रक्कम. (सन २०२२-२३ पासून शिष्यवृत्तीची रक्कम रु. २५,०००/- ऐवजी रु. ५०,०००/- करण्यात आली आहे.)</p> <p>शिष्यवृत्ती योजनेमध्ये अंतर्भूत अभ्यासक्रम:- तंत्रशिक्षण संचालनालयातर्गत येणाऱ्या संस्थांमध्ये शिकविले जाणारे तांत्रिक व व्यावसायिक अभ्यासक्रम (पदवी, पदविका व पदव्युत्तर)</p> <p>शिष्यवृत्ती योजनेसाठी किमान पात्रता व अटी:- महाराष्ट्र शासनाकडून राज्यातील मुस्लीम, शिख, बौद्ध, ख्रिश्चन, पारशी, जैन व ज्यू या अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांकरिता लागू करण्यात आली आहे.</p> <p>अर्जदार महाराष्ट्राचा अधिवास (Domicile) असलेल्या अल्पसंख्यांक समुदायातील विद्यार्थ्यांने ऑनलाईन अर्ज सादर करणे आवश्यक आहे.</p> <ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थी मुस्लीम/ बौद्ध/ ख्रिश्चन/ शिख / पारशी/जैन/ज्यू या धर्माचा असावा. महाराष्ट्र शासनाच्या शिष्यवृत्तीसाठी अर्जदारांनी माध्यमिक शालांत परीक्षा महाराष्ट्र राज्यातून उत्तीर्ण केलेली असावी. अर्जदार कोणत्याही शिष्यवृत्ती योजनेचा/ विद्यावेतन योजनेचा लाभार्थी नसावा. अर्जदाराच्या पालकांचे एकत्रिक वार्षिक उत्पन्न रु. ८.०० लाखापेक्षा जास्त नसावे. या योजनेत ३०% जागा मुलींसाठी राखीव आहे. शिष्यवृत्तीच्या नुतनीकरणासाठी विद्यार्थ्यांने पुढील वर्षात त्याच अभ्यासक्रमामध्ये प्रवेश घेतलेला असावा. <p>विद्यार्थी अटी व शर्तीनुसार पात्र ठरत असल्यास त्याने ऑनलाईन अर्ज https://mahadbt.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर नोंदणी करून आवश्यक त्या छायांकित प्रती सोबत जोडून अचूकपणे भरावा.</p>	<p>श्रीम. सपना बिर्ला, विशेष कार्य अधिकारी</p> <p>श्री. अनुपम बेहेरे, सहाय्यक संचालक (अतां.)</p>	<p>राज्य शासना कडून अनुदान उपलब्ध झाल्या नंतर १ महिन्याच्या आत</p>	<p>डॉ.उमेश कोकाटे, सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिस्ट्रेटर, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई</p>

तंत्रशिक्षण संचालनालयामार्फत राबविण्यात येणारी योजना

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी /कर्मचारी यांचे नाव हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकार्यांचे नांव व हुद्दा
१	२	३	४	५	६
१०	<p>महाराष्ट्र शासनाची आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी शिष्यवृत्ती योजना:</p> <p>राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना:</p>	<p>शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत मिळणारा लाभ: सदर योजनेतर्गत विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काच्या ५० टक्के लाभ देण्यात येतो. दि. ०८ जुलै, २०२४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार मुलींना सन २०२४-२५ पासून शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्काच्या ५० टक्के ऐवजी १०० टक्के लाभ लागू करण्यात आला आहे.</p> <p>या शिष्यवृत्ती योजनेमध्ये अंतर्भूत अभ्यासक्रम:- पदविका:- अभियांत्रिकी, औषधनिर्माणशास्त्र, हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नॉलॉजी (एच.एम.सी.टी), पदवी:- अभियांत्रिकी, औषधनिर्माणशास्त्र, हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नॉलॉजी (एच.एम.सी.टी), वास्तुशास्त्र (आर्किटेक्चर अँड टारुन प्लानिंग) पदव्युत्तर पदवी:- मास्टर ऑफ बिझनेस मॅनेजमेंट (एम.बी.ए), मास्टर ऑफ मॅनेजमेंट स्टडीज (एम.एम.एस.), मास्टर ऑफ कॅम्प्युटर अप्लिकेशन (एम.सी.ए), मास्टर ऑफ फार्मसी (एम.फार्म), शिष्यवृत्ती योजनेसाठी किमान पात्रता व अटी:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • अर्जदार महाराष्ट्राचा अधिवासी (Domicile) असलेल्या विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन अर्ज सादर करणे आवश्यक आहे. • विद्यार्थी निवडक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांमध्ये सक्षम प्राधिकाऱ्यामार्फत केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP) प्रवेशित असावा. <p>(व्यवस्थापन कोटयातील/संस्था स्तरावरील प्रवेशित विद्यार्थ्यांना सदर योजना लागू नाही)</p> <ul style="list-style-type: none"> • सदर शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ हा कुटुंबातील केवळ दोन अपत्यांपर्यंत मर्यादित राहिल. • शिष्यवृत्तीसाठी कुटुंबाचे (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) वार्षिक उत्पन्न रु. ८.०० लाखांपेक्षा जास्त नसावे. • अर्जदार कोणत्याही शिष्यवृत्ती योजनेचा/विद्यावेतन योजनेचा लाभार्थी नसावा. • विद्यार्थी संपूर्ण अभ्यासक्रमांच्या एकूण कालावधीत दोन किंवा त्यापेक्षा अधिक वेळा पूर्णतः अनुत्तीर्ण झाल्यास संबंधीत विद्यार्थी अभ्यासक्रमाच्या उर्वरीत कालावधीसाठी सदर शिष्यवृत्तीसाठी अपात्र राहिल. <p>विद्यार्थी अटी व शर्तीनुसार पात्र ठरत असल्यास</p>	<p>श्रीम.सपना बिल्हा, विशेष कार्य अधिकारी</p> <p>श्री. अनुपम बेहेरे, सहाय्यक संचालक (अतां.)</p>	<p>राज्य शासना कडून अनुदान उपलब्ध झाल्या नंतर १ महिन्याच्या आत</p>	<p>डॉ. उमेश कोकाटे, सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिस्ट्रेटर, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई</p>

		त्याने ऑनलाईन अर्ज https://mahadbt.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर नोंदणी करून आवश्यक त्या छायांकित प्रती सोबत जोडून अचूकपणे भरावा.			
--	--	---	--	--	--

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकार्यांचे नांव व हुद्दा
१	२	३	४	५	६
११.	महाराष्ट्र शासनाची आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी निर्वाह भत्ता योजना: डॉ. पंजाबराव देशमुख वसतीगृह निर्वाह भत्ता योजना:	शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत मिळणारा लाभ: सोबत जोडलेल्या विवरणपत्र १ प्रमाणे शिष्यवृत्ती योजनेमध्ये अंतर्भूत अभ्यासक्रम:- पदविका:- अभियांत्रिकी, औषधनिर्माणशास्त्र, हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नॉलॉजी (एच.एम.सी.टी), पदवी:- अभियांत्रिकी, औषधनिर्माणशास्त्र, हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नॉलॉजी (एच.एम.सी.टी), वास्तुशास्त्र (आर्किटेक्चर अँड टारुन प्लानिंग) पदव्युत्तर पदवी:- मास्टर ऑफ बिझनेस मॅनेजमेंट (एम.बी.ए), मास्टर ऑफ मॅनेजमेंट स्टडीज (एम.एम.एस.), मास्टर ऑफ कम्प्युटर अप्लिकेशन (एम.सी.ए), मास्टर ऑफ फार्मसी (एम.फार्म), शिष्यवृत्तीची योजनेसाठी किमान पात्रता व अटी:- • अर्जदार महाराष्ट्राचा अधिवासी (Domicile) असावा. • विद्यार्थ्यांचे पालक सक्षम प्राधिकाऱ्याने प्रमाणित केल्याप्रमाणे “अल्पभूधारक शेतकरी” किंवा शासकीय अभिलेखानुसार “नोंदणीकृत मजूर” असणे आवश्यक किंवा पालक “अल्पभूधारक शेतकरी” अथवा “नोंदणीकृत मजूर” नसल्यास कुटुंबाचे (दोन्ही पालकांचे एकत्रीत) वार्षिक उत्पन्न रु. ८.०० लाखांपेक्षा जास्त नसावे. • विद्यार्थी निवडक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांमध्ये सक्षम प्राधिकाऱ्यामार्फत केद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP) प्रवेशित असावा. (व्यवस्थापन कोटयातील / संस्था स्तरावरील / खाजगी अभिमत विद्यापीठामध्ये प्रवेशित विद्यार्थ्यांना सदर योजना लागू नाही.) • सदर शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ हा कुटुंबातील अपत्य संख्येचा विचार न करता कुटुंबातील कोणत्याही दोन अपत्यांना देय राहिल. • एखाद्या विद्यार्थ्याने सामान्य रहिवासी असलेल्या त्याच्या गावातील शहरातील संस्थेमध्ये व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतल्यास त्यास निर्वाह भत्ता अनुज्ञेय नाही. • अर्जदार इतर कोणत्याही योजनेखाली वसतीगृह	श्रीम.सपना बिल्हा, विशेष कार्य अधिकारी श्री. अनुपम बेहेरे, सहाय्यक संचालक (अतां.)	राज्य शासना कडून अनुदान उपलब्ध झाल्या नंतर १ महिऱ्याच्या आत	डॉ. उमेश कोकाटे, सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिस्ट्रेटर, तंत्रशिक्षण संचालनालय म.रा. मुंबई

	<p>निर्वाह भत्ता योजनेचा लाभार्थी नसावा.</p> <ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थी संपूर्ण अभ्यासक्रमांच्या एकूण कालावधीत दोन किंवा त्यापेक्षा अधिक वेळा पूर्णतः अनुत्तीर्ण झाल्यास संबंधीत विद्यार्थी अभ्यासक्रमाच्या उर्वरीत कालावधीसाठी सदर शिष्यवृत्तीसाठी अपात्र राहिल. <p>विद्यार्थी अटी व शर्तीनुसार पात्र ठरत असल्यास त्याने ऑनलाईन अर्ज https://mahadbt.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर नोंदणी करून आवश्यक त्या छायांकित प्रती सोबत जोडून अचूकपणे भरावा.</p>			
--	---	--	--	--

उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाच्या दिनांक ७ ऑक्टोबर २०१७, दिनांक २२ फेब्रुवारी २०१८ व दिनांक १ मार्च २०१८ च्या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने दिनांक ४ ऑक्टोबर २०१८ च्या परिपत्रकानुसार वसतिगृह निर्वाह भत्ता व्यावसायिक अभ्यासक्रमात शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना देण्यात येत आहे.

तसेच उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग शासन निर्णय क्र. पनियो-२०२२/प्र. क्र.१८६/तांशि-४, दि. ०५ जानेवारी, २०२४ नुसार सन-२०२३-२४ पासून खालीलप्रमाणे सुधारित दराने निर्वाह भत्ता लागू करण्यात आला आहे.

(आकडे रुपयांत)					
अ.क्र.	भत्ता	मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, नवी मुंबई, ठाणे, पुणे, पिंपरी चिंचवड, नागपूर या शहरांत उच्च शिक्षण घेणारे विद्यार्थी.	इतर महसुली विभागीय शहरांतील व उर्वरित क वर्ग महानगरपालिका क्षेत्रामध्ये उच्च शिक्षण घेणारे विद्यार्थी.	इतर जिल्हयांच्या ठिकाणी उच्च शिक्षण घेणारे विद्यार्थी.	तालुका ठिकाणी उच्च शिक्षण घेणारे विद्यार्थी.
१	भोजन भत्ता	३२,०००/-	२८,०००/-	२५,०००/-	२३,०००/-
२	निवास भत्ता	२०,०००/-	१५,०००/-	१२,०००/-	१०,०००/-
३	निर्वाह भत्ता	८,०००/-	८,०००/-	६,०००/-	५,०००/-
	एकूण रक्कम	६०,०००/-	५१,०००/-	४३,०००/-	३८,०००/-

तंत्रशिक्षण संचालनालयामार्फत राबविण्यात येणारी योजना

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकार्यांचे नांव व हुद्दा
१	२	३	४	५	६
१२.	<p>केंद्र शासनाची योजना:-</p> <p>गुणवत्ता-नि-साधन आधारित शिष्यवृत्ती योजना:</p>	<p>सदर योजना मुस्लीम, शिख, बौध्द, ख्रिश्चन, पारशी व जैन या अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांकरिता लागू करण्यात आली आहे.</p> <p>शिष्यवृत्ती योजनेसाठी किमान पात्रता व अटी:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • अर्जदार महाराष्ट्र राज्याचा अधिवासी (Domicile) असावा. • सामाईक परीक्षेद्वारे/ स्पर्धात्मक परीक्षेद्वारे अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतलेला विद्यार्थी पात्र राहिल अथवा उच्च माध्यामिक किंवा पदवी अभ्यासक्रमामध्ये किमान 50 टक्के गुण प्राप्त झालेला विद्यार्थी पात्र राहिल. • अर्जदार इतर कोणत्याही शिष्यवृत्ती योजनेचा / विद्यावेतन योजनेचा लाभार्थी नसावा. • अर्जदाराच्या पालकांचे एकत्रित वार्षिक उत्पन्न रु.2.50 लाखापेक्षा जास्त नसावे. • नुतनीकरणासाठी विद्यार्थ्यांनि पूढील वर्षात प्रवेश घेतलेला असावा. • या योजनेत 30 टक्के जागा मुलींसाठी राखीव वरील अल्पसंख्यांक समाजातील विद्यार्थ्यांकडून शैक्षणिक वर्षात केंद्र शासनाकडून ठरविण्यात आलेल्या तारखेनुसार साधारणपणे जून ते डिसेंबर या कालावधित ऑन लाईन पद्धतीने अर्ज केंद्र शासनाच्या National Scholarships Portal च्या www.scholarships.gov.in या संकेत स्थळाद्वारे मागविण्यात येतात. 	<p>श्रीम. सपना बिर्ला, विशेष कार्य अधिकारी</p> <p>श्री. अनुपम बेहेरे, सहाय्यक संचालक (अतां.)</p>	<p>केंद्र शासनाकडून वेळोवेळी ठरविण्यात आलेल्या कालावधीप्रमाणे (साधारणत: जून ते डिसेंबर)</p>	<p>डॉ. उमेश कोकाटे, सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिस्ट्रेटर, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई.</p>

तंत्रशिक्षण संचालनालयामार्फत राबविण्यात येणारी योजना

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे नांव व हुद्दा																		
१	२	३	४	५	६																		
१३	दिव्यांगजन विद्यार्थ्यांसाठी टॉप क्लास एज्युकेशन शिष्यवृत्ती योजना (Scholarship For Top Class Education for Students with Disabilities):	सदर योजनेकरीता कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) रुपये ८.०० लाखापर्यंत व दिव्यांगाचे प्रमाण ४० % किंवा त्यापेक्षा अधिक असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे (सन २०२२-२३पर्यंत रुपये ६.०० लाख). या योजनेअंतर्गत महाराष्ट्र राज्यासाठी केंद्र शासनाकडून खालीलप्रमाणे शिष्यवृत्तीचा संच निर्धारित करण्यात आला आहे. सदर योजनासाठी महाराष्ट्र राज्यामध्ये तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य यांना नोडल ऑफिस म्हणून घोषित करण्यात आले आहे.	श्रीम.सपना बिर्ला, विशेष कार्य अधिकारी श्री. अनुपम बेहेरे, सहाय्यक संचालक (अतां.)	केंद्र शासनाकडून वेळोवेळी ठरविण्यात आलेल्या कालावधीप्रमाणे (साधारणतः जून ते डिसेंबर)	डॉ.उमेश कोकाटे, सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिस्ट्रेटर, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई.																		
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>अ. क्र.</th> <th>राज्य</th> <th colspan="4">नविन (Fresh) संच/कोटा (Quota)</th> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <th>२०१५-१६</th> <th>२०१६-१७</th> <th>२०१७-१८</th> <th>२०१८-१९</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>महाराष्ट्र</td> <td>१६</td> <td>१६</td> <td>१६</td> <td>३१</td> </tr> </tbody> </table>	अ. क्र.	राज्य	नविन (Fresh) संच/कोटा (Quota)						२०१५-१६	२०१६-१७	२०१७-१८	२०१८-१९	१	महाराष्ट्र	१६	१६	१६	३१			
अ. क्र.	राज्य	नविन (Fresh) संच/कोटा (Quota)																					
		२०१५-१६	२०१६-१७	२०१७-१८	२०१८-१९																		
१	महाराष्ट्र	१६	१६	१६	३१																		
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>अ. क्र.</th> <th>शिष्यवृत्तीचे घटक</th> <th>रक्कम</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>अ</td> <td>संस्थेला देय असणारे/देण्यात येणारे शैक्षणिक शुल्क व ना-परतावा शुल्काची प्रतिपूर्ती</td> <td>प्रत्यक्ष वार्षिक शुल्क किंवा रुपये २,००,०००/- यापेकी जी रक्कम कमी असेल ती रक्कम शिष्यवृत्ती म्हणून देण्यात येते.</td> </tr> <tr> <td>ब</td> <td>देखभाल/परिरक्षण भत्ता</td> <td>रु. ३,०००/- प्रति महिना वसतिगृहामध्ये राहणा-या विद्यार्थ्यांना रु. १,५००/- प्रति महिना डे-स्कॉलर विद्यार्थ्यांना</td> </tr> <tr> <td>क</td> <td>विशेष भत्ते (दिव्यांगाच्या)</td> <td>रु. २,०००/- प्रति महिना</td> </tr> </tbody> </table>	अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे घटक	रक्कम	अ	संस्थेला देय असणारे/देण्यात येणारे शैक्षणिक शुल्क व ना-परतावा शुल्काची प्रतिपूर्ती	प्रत्यक्ष वार्षिक शुल्क किंवा रुपये २,००,०००/- यापेकी जी रक्कम कमी असेल ती रक्कम शिष्यवृत्ती म्हणून देण्यात येते.	ब	देखभाल/परिरक्षण भत्ता	रु. ३,०००/- प्रति महिना वसतिगृहामध्ये राहणा-या विद्यार्थ्यांना रु. १,५००/- प्रति महिना डे-स्कॉलर विद्यार्थ्यांना	क	विशेष भत्ते (दिव्यांगाच्या)	रु. २,०००/- प्रति महिना									
अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे घटक	रक्कम																					
अ	संस्थेला देय असणारे/देण्यात येणारे शैक्षणिक शुल्क व ना-परतावा शुल्काची प्रतिपूर्ती	प्रत्यक्ष वार्षिक शुल्क किंवा रुपये २,००,०००/- यापेकी जी रक्कम कमी असेल ती रक्कम शिष्यवृत्ती म्हणून देण्यात येते.																					
ब	देखभाल/परिरक्षण भत्ता	रु. ३,०००/- प्रति महिना वसतिगृहामध्ये राहणा-या विद्यार्थ्यांना रु. १,५००/- प्रति महिना डे-स्कॉलर विद्यार्थ्यांना																					
क	विशेष भत्ते (दिव्यांगाच्या)	रु. २,०००/- प्रति महिना																					

	प्रकारानुसार त्या अनुषंगिक उदा. वाचन भत्ता, संरक्षण भत्ता, मदत भत्ता इ.)				
ड	पुस्तके व स्टेशनरी	रु. ५,०००/- प्रति वर्ष			
इ	संगणक व त्याच्या संबंधित सुटे भाग खरेदीच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती	एका व्यक्तीला पूर्ण अभ्यासक्रमांत एकदाच रु. ४५,०००/- देय.			
ई	निवड झालेल्या उमेदवारांच्या विशिष्ट दिव्यांगासाठी आवश्यक असलेल्या सॉफ्टवेअरसह मदत व मदतीच्या साहित्याची खरेदीच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती	एका व्यक्तीला पूर्ण अभ्यासक्रमांत एकदाच रु. ३०,०००/- देय.			
<p>सदर योजनांची मंजूर रक्कम केंद्र शासनाकडून थेट विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये Direct Benefit Transfer (DBT) अंतर्गत जमा करण्यात येते. उपरोक्त योजनांची सविस्तर माहिती केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालयाच्या (संकेतस्थळ- www.disabilityaffairs.gov.in)/केंद्रशासनाच्या National Scholarship Portal (NSP) पोर्टल (संकेतस्थळ- www.scholarships.gov.in) वर देण्यात आलेली आहे.</p> <p>सदर योजना केंद्रशासनाच्या National Scholarship Portal (NSP) पोर्टलद्वारे (संकेतस्थळ - www.scholarships.gov.in) ऑनलाईन रित्या राबविण्यात येते. सदर योजनेच्या लाभासाठी चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये प्रथम वर्ष व थेट द्वितीय वर्षात नव्याने प्रवेशित विद्यार्थ्यांनी नवीन (Fresh) व मागील शैक्षणिक वर्षात शिष्यवृत्ती मंजूर झालेल्या पात्र विद्यार्थ्यांनी नुतनीकरणासाठी (Renewal) अर्ज NSP पोर्टलवर नमूद करण्यात आलेल्या अंतिम मुदतीच्या आत ऑनलाईन अर्ज करणे अनिवार्य आहे.</p>					

तंत्रशिक्षण संचालनालयामार्फत राबविण्यात येणारी योजना

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे नांव व हुद्दा																	
१	२	३	४	५	६																	
१४	प्रगती शिष्यवृत्ती योजना- [AICTE- Pragati Scholarship Scheme for Girl Students (Degree/ Diploma)]	<p>प्रगती शिष्यवृत्ती योजना केंद्र शासनाकडून, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेची मंजूरी असलेल्या संस्था व तांत्रिक अभ्यासक्रमांमध्ये (पदविका, पदवी) शिकणाऱ्या विद्यार्थीनींसाठी सुरु केलेली आहे.</p> <p>शिष्यवृत्तीची योजनेसाठी किमान पात्रता व अटी: सदर योजनेकरीता कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) रुपये ८ लाखांपेक्षा जास्त नसावे. शिष्यवृत्ती रक्कम (मिळणारे लाभ)</p> <table border="1"> <tr> <td>अ. क्र.</td> <td>शिष्यवृत्तीचे घटक</td> <td>एकरकमी (Lump-sum Amount)</td> </tr> <tr> <td>अ</td> <td>संस्थेला देय असणारे शुल्क, संगणक, स्टेशनरी, पुस्तके, यंत्रसामुग्री, सॉफ्टवेअर इ.</td> <td>रु.५०,०००/- प्रति वर्ष</td> </tr> </table> <p>सदर योजनांसाठी सन २०२०-२१ पासून तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा., मुंबई यांना नोडल ऑफीस म्हणून घोषित करण्यात आले.</p> <p>विद्यार्थी अटी व शर्तीनुसार पात्र ठरत असल्यास त्याने ऑनलाईन अर्ज National Scholarship Portal (NSP) पोर्टलद्वारे (संकेतस्थळ: www.scholarship.gov.in) या संकेतस्थळावर नोंदणी करून आवश्यक त्या छायांकित प्रती सोबत जोडून अचूकपणे भरावा.</p> <p>या योजनेअंतर्गत महाराष्ट्र राज्यासाठी केंद्र शासनाकडून खालीलप्रमाणे शिष्यवृत्तीचा संच निर्धारित करण्यात आला आहे.</p> <p>नवीन संच/ कोटा:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>राज्य</th> <th>अ.क्र.</th> <th>अभ्यासक्रम</th> <th>संच संख्या</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">महाराष्ट्र</td> <td>१</td> <td>पदविका</td> <td>६२४</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>पदवी</td> <td>५५३</td> </tr> </tbody> </table>	अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे घटक	एकरकमी (Lump-sum Amount)	अ	संस्थेला देय असणारे शुल्क, संगणक, स्टेशनरी, पुस्तके, यंत्रसामुग्री, सॉफ्टवेअर इ.	रु.५०,०००/- प्रति वर्ष	राज्य	अ.क्र.	अभ्यासक्रम	संच संख्या	महाराष्ट्र	१	पदविका	६२४	२	पदवी	५५३	<p>श्रीम.सपना बिल्ला, विशेष कार्य अधिकारी</p> <p>श्री. अनुपम बेहेरे, सहाय्यक संचालक (अतां.)</p>	<p>केंद्र शासनाकडून वेळोवेळी ठरविण्यात आलेल्या कालावधीप्रमाणे (साधारणतः जून ते डिसेंबर)</p>	<p>डॉ.उमेश कोकाटे, सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिस्ट्रेटर, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई</p>
अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे घटक	एकरकमी (Lump-sum Amount)																				
अ	संस्थेला देय असणारे शुल्क, संगणक, स्टेशनरी, पुस्तके, यंत्रसामुग्री, सॉफ्टवेअर इ.	रु.५०,०००/- प्रति वर्ष																				
राज्य	अ.क्र.	अभ्यासक्रम	संच संख्या																			
महाराष्ट्र	१	पदविका	६२४																			
	२	पदवी	५५३																			

तंत्रशिक्षण संचालनालयामार्फत राबविण्यात येणारी योजना

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे नांव व हुद्दा																	
१	२	३	४	५	६																	
१५	सक्षम शिष्यवृत्ती योजना: [AICTE Saksham Scholarship Scheme for Specially Abled Student (Degree / Diploma)]	<p>मानव संसाधन मंत्रालय भारत सरकार, यांची अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद तर्फे अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेची मंजूरी असलेल्या संस्था व तांत्रिक अभ्यासक्रमांमध्ये (पदविका, पदवी) शिकणाऱ्या विशेष सक्षम विद्यार्थ्यांसाठी सक्षम शिष्यवृत्ती योजना सुरु केलेली आहे.</p> <p>शिष्यवृत्तीची योजनेसाठी किमान पात्रता व अटी:</p> <p>सदर योजनेकरीता कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न (दोन्ही पालकांचे एकत्रित) रुपये ८.०० लाखांपेक्षा जास्त नसावे व दिव्यांगाचे प्रमाण ४०% किंवा त्यापेक्षा अधिक असावे असे निश्चित करण्यात आलेले आहे.</p> <p>सदर योजनेची मंजूर रक्कम लाभार्थ्यांस Direct Benefit Transfer (DBT) अंतर्गत जमा करण्यात येईल.</p> <p>• शिष्यवृत्ती रक्कम (मिळणारे लाभ)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ. क्र.</th> <th>शिष्यवृत्तीचे घटक</th> <th>एकरकमी (Lump sum Amount)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>अ</td> <td>संस्थेला देय असणारे शुल्क, संगणक स्टेशनरी, पुस्तके, यंत्रसामुग्री, सॉफ्टवेअर इ.</td> <td>रु.50,000/- प्रति वर्ष</td> </tr> </tbody> </table> <p>विद्यार्थी अटी व शर्तीनुसार पात्र ठरत असल्यास त्याने ऑनलाईन अर्ज National Scholarship Portal (NSP) पोर्टलद्वारे (संकेतस्थळ - www.scholarship.gov.in) या संकेतस्थळावर नोंदणी करून आवश्यक त्या छायांकित प्रती सोबत जोडून अचूकपणे भरावा.</p> <p>नवीन संच/ कोटा:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>राज्य</th> <th>अ.क्र.</th> <th>अभ्यासक्रम</th> <th>संच संख्या</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">महाराष्ट्र</td> <td>१</td> <td>पदविका</td> <td>सर्व पात्र</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>पदवी</td> <td>सर्व पात्र</td> </tr> </tbody> </table>	अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे घटक	एकरकमी (Lump sum Amount)	अ	संस्थेला देय असणारे शुल्क, संगणक स्टेशनरी, पुस्तके, यंत्रसामुग्री, सॉफ्टवेअर इ.	रु.50,000/- प्रति वर्ष	राज्य	अ.क्र.	अभ्यासक्रम	संच संख्या	महाराष्ट्र	१	पदविका	सर्व पात्र	२	पदवी	सर्व पात्र	श्रीम.सपना बिर्ला, विशेष कार्य अधिकारी श्री. अनुपम बेहेरे, सहाय्यक संचालक (अतां.)	केंद्र शासना कडून वेळोवेळी ठरविण्यात आलेल्या कालावधी प्रमाणे (साधारणतः जून ते डिसेंबर)	डॉ.उमेश कोकाटे, सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिस्ट्रेटर, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई
अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे घटक	एकरकमी (Lump sum Amount)																				
अ	संस्थेला देय असणारे शुल्क, संगणक स्टेशनरी, पुस्तके, यंत्रसामुग्री, सॉफ्टवेअर इ.	रु.50,000/- प्रति वर्ष																				
राज्य	अ.क्र.	अभ्यासक्रम	संच संख्या																			
महाराष्ट्र	१	पदविका	सर्व पात्र																			
	२	पदवी	सर्व पात्र																			

तंत्रशिक्षण संचालनालयामार्फत राबविण्यात येणारी योजना

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी / कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे नांव व हुद्दा																		
१	२	३	४	५	६																		
१६	<p>स्वनाथ शिष्यवृत्ती योजना: [AICTE-Swanath Scholarship Scheme for Students (Degree / Diploma)]</p>	<p>अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेची मंजूरी असलेल्या संस्था व तांत्रिक अभ्यासक्रमांमध्ये (पदविका, पदवी) शिकणाऱ्या अनाथ किंवा ज्या विद्यार्थ्यांचे आई वडील दोघेही किंवा दोघांपैकी एक कोव्हिड-१९ ने मृत्यू पावले आहेत किंवा ज्या विद्यार्थ्यांचे पालक सशस्त्र दल आणि केंद्रीय निमलष्करी दलांच्या कारवाईमध्ये शहीद झाले आहेत अशा विद्यार्थ्यांसाठी स्वनाथ शिष्यवृत्ती योजना सन २०२१-२२ पासून सुरु केलेली आहे.</p> <p>शिष्यवृत्ती योजनेसाठी किमान पात्रता व अटी: सदर योजनेकरीता कुटुंबाचे सर्व स्रोतांमार्फत मिळणारे वार्षिक उत्पन्न रुपये ८ लाखापर्यंत निश्चित करण्यात आलेले आहे. सदर योजनेची मंजूर रक्कम लाभार्थ्यांस Direct Benefit Transfer (DBT) अंतर्गत जमा करण्यात येईल.</p> <p>शिष्यवृत्ती रक्कम (मिळणारे लाभ)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ. क्र.</th> <th>शिष्यवृत्तीचे घटक</th> <th>एकरकमी (Lump sum Amount)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>संस्थेला देय असणारे शुल्क, संगणक स्टेशनरी, पुस्तके, यंत्रसामुग्री, सॉफ्टवेअर इ.</td> <td>रु.५०,०००/- प्रति वर्ष</td> </tr> </tbody> </table> <p>विद्यार्थी अटी व शर्तीनुसार पात्र ठरत असल्यास त्याने ऑनलाईन अर्ज National Scholarship Portal (NSP) पोर्टलद्वारे (संकेतस्थळ- www.scholarships.gov.in) या संकेतस्थळावर नोंदणी करून आवश्यक त्या छायांकित प्रती सोबत जोडून अचूकपणे भरावा.</p> <ul style="list-style-type: none"> नविन संच/कोटा (Quota) <table border="1"> <thead> <tr> <th>राज्य</th> <th>अ. क्र.</th> <th>अभ्यासक्रम</th> <th>संच संख्या</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>महाराष्ट्र</td> <td>१</td> <td>पदविका</td> <td>१०००</td> </tr> <tr> <td></td> <td>२</td> <td>पदवी</td> <td>१०००</td> </tr> </tbody> </table>	अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे घटक	एकरकमी (Lump sum Amount)	१	संस्थेला देय असणारे शुल्क, संगणक स्टेशनरी, पुस्तके, यंत्रसामुग्री, सॉफ्टवेअर इ.	रु.५०,०००/- प्रति वर्ष	राज्य	अ. क्र.	अभ्यासक्रम	संच संख्या	महाराष्ट्र	१	पदविका	१०००		२	पदवी	१०००	<p>श्रीम.सपना बिर्ला, विशेष कार्य अधिकारी</p> <p>श्री. अनुपम बेहेरे, सहाय्यक संचालक (अतां.)</p>	<p>केंद्र शासनाकडून वेळोवेळी ठरविण्यात आलेल्या कालावधीप्रमाणे (साधारणतः जून ते डिसेंबर)</p>	<p>डॉ.उमेश कोकाटे, सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिस्ट्रेटर, तंत्र शिक्षण संचालनालय, म. रा. मुंबई</p>
अ. क्र.	शिष्यवृत्तीचे घटक	एकरकमी (Lump sum Amount)																					
१	संस्थेला देय असणारे शुल्क, संगणक स्टेशनरी, पुस्तके, यंत्रसामुग्री, सॉफ्टवेअर इ.	रु.५०,०००/- प्रति वर्ष																					
राज्य	अ. क्र.	अभ्यासक्रम	संच संख्या																				
महाराष्ट्र	१	पदविका	१०००																				
	२	पदवी	१०००																				

तंत्रशिक्षण संचालनालयामार्फत राबविण्यात येणारी योजना

अ.क्र.	सेवांचा तपशिल	सेवा पुरविण्याकरिता आवश्यक कागदपत्रे	सेवा पुरविणारे अधिकारी/ कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	सेवा पुरविण्याची विहित मुदत	सेवा मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे नाव व हुद्दा
१	२	३	४	५	६
१.	राज्य शासनाची योजना: खुल्या प्रवर्गातील "गुणवंत मुलामुलीना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती" योजना:	<p>शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत मिळणारा लाभ:-</p> <p>शिक्षण फी (Tuition Fee) : परदेशातील शैक्षणिक संस्थेने पत्रामध्ये नमुद केलेल्या शैक्षणिक कालावधीसाठी लागू केलेली संपूर्ण शिक्षण फी (Tuition Fee) ही केवळ निवड करण्यांत आलेल्या कालावधीसाठी संचालक, तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई किंवा त्यांनी प्रधिकृत केलेल्या यंत्रणेमार्फत संबंधित शैक्षणिक संस्थेस अदा करण्यात येईल. विद्यार्थ्यांची अंतिम निवड झाल्यानंतर परदेशातील शैक्षणिक संस्थेकडून शिक्षण फीच्या खर्चाचा तपशील विहित नमुन्यात मागविण्यात येईल व तो प्राप्त झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांना शिक्षण फी मंजूर करून संबंधित शैक्षणिक संस्थेस परस्पर पाठविण्यात येईल. विद्यार्थ्यांस परदेशात मिळणारी शिष्यवृत्ती, विद्यावेतन, फेलोशिप, शुल्क माफी किंवा इतर लाभ हे देय होणाऱ्या शिक्षण फी मधून वजा करून उर्वरित निधी शिक्षण संस्थेस पाठविला जाईल.</p> <p>निर्वाह भत्ता (Subsistence Allowance) : प्रवेश घेतलेल्या संबंधित शैक्षणिक संस्थेने ठरवून दिलेल्या अथवा भारत सरकारच्या DOPT विभागाने विदेशी शिष्यवृत्तीसाठी ठरवून दिलेल्या दराप्रमाणे येणारा खर्च अथवा महाराष्ट्र शासन वेळोवेळी या प्रयोजनासाठी जाहीर करेल ती रक्कम ही निर्वाह भत्ता म्हणून संबंधित विद्यार्थ्यांच्या परदेशातील वैयक्तिक खात्यामध्ये जमा केला जाईल. हा निर्वाह भत्ता परदेशातील शैक्षणिक संस्थेने पत्रामध्ये नमुद केलेल्या शैक्षणिक कालावधीसाठी देय राहिल.</p> <p>विमान प्रवास (Air Fare) : विद्यार्थ्यांस परदेशातील विद्यापीठामध्ये प्रवेश घेण्यासाठी व अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर भारतात परत येण्यासाठी भारत सरकारच्या मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे जवळच्या मार्गाचा (Shortest Route) इकोनॉमी क्लासचा विमान प्रवासाचा दर दिला जाईल.</p> <p>सुरुवातीस परदेशातील शैक्षणिक संस्थेमध्ये प्रवेश घेणे आणि विहित कालावधीत अभ्यासक्रमपूर्ण केल्यानंतर त्वरीत कालमर्यादित भारतात परत येण्यासाठी नजिकच्या मार्गाने इकोनॉमी क्लासचे विमानप्रवास भाडे देण्यात येईल. त्यासाठी अभ्यासक्रमाचे प्रमाणपत्र, विमान प्रवासाचे मूळ</p>	श्रीम.सपना बिल्हा, विशेष कार्य अधिकारी श्री. अनुपम बेहेरे, सहाय्यक संचालक (अतां.)	राज्य शासना कडून अनुदान उपलब्ध झाल्या नंतर १ महिन्याच्या आत	श्री.उमेश कोकाटे, सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिसट्रेटर, तंत्रशिक्षण संचालनालय, म.रा. मुंबई

तिकीट, मूळ बोर्डिंग पास इ.कागदपत्रे सादर करणे
बंधनकारक आहे.

वैयक्तिक आरोग्य विमा (Personal Health Insurance) : विद्यार्थ्यांस परदेशात राहण्याच्या कालावधीसाठी विद्यापीठाने ठरवून दिल्यानुसार वैयक्तिक आरोग्य विमा (Personal Health Insurance) काढणे अनिवार्य राहिल. यासाठीचा संबंधीत विद्यापीठाच्या निकषानुसार किमान खर्च शासनाकडून अनुज्ञेय राहिल.

आकस्मिक निधी (Contingency Fund) : शासन शुध्दीपत्रक दि. ०६-०८-२०२४ नुसार विद्यार्थ्यांस खालील बाबींवर होणाऱ्या खर्चाचा भार हलका व्हावा म्हणून दरवर्षी यु.एस.ए. व इतर देशांसाठी (यु.के. वगळून) १५०० युएस डॉलर, आणि यु.के. साठी ११०० जीबीपी इतका निर्वाह भत्ता /इतर खर्च/ आकस्मिक खर्च म्हणून देण्यात येईल.

- आवश्यक ती क्रमिक पुस्तके
- व्ह्या व स्टेशनरी
- प्रबंध अहवाल तयार करणे
- टायपिंग बायडींग
- स्थानिक भेटी व इतर अभ्यास सहली प्रवास खर्च
- प्रबंधासाठी आवश्यक खर्च
- इतर प्रासंगिक खर्च

सर्वसाधारण अटी व शर्ती:

१. विद्यार्थी व विद्यार्थ्यांचे आई / वडील अथवा पालक भारताचे नागरिक तसेच महाराष्ट्र राज्याचे अधिवासी असावेत.
२. विद्यार्थ्यांला परदेशातील QS अद्ययावत वर्ल्ड रॅन्कींगमध्ये २०० च्या आत असलेल्या शैक्षणिक संस्था / विद्यापीठामध्ये गुणवत्तेनुसार प्रवेश मिळालेला असावा.
३. विद्यार्थ्यांने पदव्युत्तर पदवी किंवा पीएचडी अभ्यासक्रमासाठी अर्ज करताना, यापूर्वी इतर कोणत्याही राज्य शासनाची अथवा केंद्रशासनाची परदेशी शिष्यवृत्ती घेतलेली नसावी. तसेच त्यांने अन्य प्रशासनिक विभागाच्या परदेशी शिष्यवृत्तीच्या योजनेसाठी अर्ज केलेला नसावा.
४. परदेशातील विद्यापीठ/ शैक्षणिक संस्थामध्ये प्रवेश घेणारा विद्यार्थी हा पूर्णवेळ विद्यार्थी म्हणून प्रवेशित असावा.
५. एक्झिक्युटीव्ह पदव्युत्तर पदवी किंवा एक्झिक्युटीव्ह पदव्युत्तर पदविका व अर्धवेळ अभ्यासक्रमांस प्रवेशित विद्यार्थी या योजनेसाठी पात्र असणार नाहीत.
६. प्रवेशित अभ्यासक्रमासाठी अर्ज करताना नमूद केलेल्या विहित कालावधीत अभ्यासक्रम पूर्ण करणे विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक असेल, अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यासाठी मुदतवाढ मान्य केली जाणार नाही.

	<p>७. सदर योजना उच्च व तंत्र शिक्षण विभागांतर्गत तंत्र शिक्षण संचालनालय व उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अखत्यारीतील अभ्यासक्रम पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना पुढील उच्च शिक्षण घेण्याकरिता लागू राहिल.</p> <p>वयोमर्यादा: दिनांक १ जुलै २०२४ रोजी उमेदवारांचे वय पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमासाठी ३५ वर्ष आणि पीएचडी अभ्यासक्रमासाठी ४० वर्ष पेक्षा जास्त नसावे.</p> <p>उत्पन्न मर्यादा :- शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्रमांक संकीर्ण-२०२०/प्रक्र.११६/तांशि-४, दिनांक ६ सप्टेंबर, २०२१ नुसार या योजनेच्या लाभासाठी विद्यार्थ्यांच्या व त्यांच्या पालकांची वार्षिक उत्पन्न मर्यादा रु. ८.०० लाख इतकी करण्यांत आलेली आहे. विद्यार्थी किंवा पालक किंवा दोन्ही नोकरीत असतील तर त्यांचे आयकर विवरणपत्र, फॉर्म नं. १६ व सक्षम प्राधिकारी (तहसिलदार किंवा नायब तहसिलदार पेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या) यांच्याकडील मागील आर्थिक वर्षाचे कुटुंबाचे सर्व मार्गानी मिळणाऱ्या उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहिल.</p> <p>शैक्षणिक अर्हता :- शासन शुध्दीपत्रक दि. ०६-०८-२०२४ नुसार परदेशातील पदव्युत्तर पदवी किंवा पदव्युत्तर पदविका अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांने भारतातील मान्यताप्राप्त विद्यापीठांमधून किमान ५५% गुणांसहित पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी. तसेच शासन शुध्दीपत्रक दि. ०६-०८-२०२४ नुसार पीएचडी अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांने भारतातील मान्यताप्राप्त विद्यापीठांमधून किमान ५५% गुणांसहित पदव्युत्तर पदवी परीक्षा उत्तीर्ण केलेली असावी.</p>			
--	--	--	--	--

तंत्र शिक्षण संचालनालयामार्फत हाताळले जाणारे विषय, संबंधित जन माहिती अधिकारी, अपिलीय अधिकारी व संबंधित कार्यासने:

अ.क्र.	विभागातील महत्वाचे विषय	कार्यासन क्रमांक	जन माहिती अधिकारी व त्यांचा दूरध्वनी क्रमांक	अपिलीय अधिकारी व त्यांचा दूरध्वनी क्रमांक
१.	गोपनीय कक्ष	१	श्री. विजय केदारे सहाय्यक संचालक (अतां.) ०२२-६८५९७४०४ desk१@dtmaharashtra.gov.in	डॉ. सुनिल भामरे सहसंचालक ०२२-६८५९७४५८ desk१@dtmaharashtra.gov.in
२.	पदवी व पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमांच्या संस्थांना मान्यता व विना अनुदानित पदवी व पदव्युत्तर पदवी संस्थांमधील आस्थापना विषयक बाबी,	२	श्री. श्रीकांत साखरे, विशेष कार्य अधिकारी ०२२-६८५९७४९२ desk१०@dtmaharashtra.gov.in	श्री. मनोज अंधारे उपसंचालक ०२२-६८५९७४७५ desk२@dtmaharashtra.gov.in
३.	माहिती तंत्रज्ञान विकास केंद्र	३	श्री. सुधीर उपरवट सिस्टीम अॅनालिस्ट ०२२-६८५९७४६९ desk३@dtmaharashtra.gov.in	डॉ. उमेश कोकाटे सिस्टीम मॅनेजर/ अॅडमिनिस्ट्रेटर ०२२-६८५९७४५९ desk३@dtmaharashtra.gov.in
४.	शासकीय व अशासकीय अनुदानित पदवी व पदव्युत्तर पदवी संस्थांमधील शिक्षकीय आणि प्रशासकीय अधिकाऱ्यांचे आस्थापना व प्रशासन विषयक बाबी	४	श्री. विजय केदारे सहाय्यक संचालक (अतां.) ०२२-६८५९७४०४ desk४@dtmaharashtra.gov.in	श्री. मनोज अंधारे उपसंचालक ०२२-६८५९७३५६ desk४@dtmaharashtra.gov.in
५.	शासकीय व अशासकीय अनुदानित पदविका संस्थांमधील शिक्षकीय अधिकाऱ्यांचे आस्थापना व प्रशासन विषयक बाबी	४अ	श्री. विजय केदारे सहाय्यक संचालक (अतां.) ०२२-६८५९७४७३ desk४a@dtmaharashtra.gov.in	श्री. मनोज अंधारे उपसंचालक ०२२-६८५९७३५६ desk४a@dtmaharashtra.gov.in
६.	शासकीय संस्थांमधील सेवानिवृत्ती प्रकरणे वेतननिश्चीती व इतर प्रशासकीय बाबी	५	श्रीम. सुचित्रा रणदिवे प्रशासकीय अधिकारी ०२२- ६८५९७४७२ desk५@dtmaharashtra.gov.in	श्री. मनोज अंधारे उपसंचालक ०२२-६८५९७३५६ desk५@dtmaharashtra.gov.in
७.	लेखा विभाग - देयके पारीत करण्याबाबतच्या सर्व बाबी	६	श्री. प्रशांत मधुकर सकपाळ लेखा अधिकारी ०२२-६८५९७४८३ desk६@dtmaharashtra.gov.in	डॉ. धनपाल कांबळे सहसंचालक ०२२-६८५९७४६४ desk६@dtmaharashtra.gov.in
८.	अशासकीय अनुदानित संस्थांना अनुदान विषयक बाबी हाताळणे	७	श्री. कुंडलिक एडके प्रशासकीय अधिकारी ०२२-६८५९७४७९ desk७@dtmaharashtra.gov.in	श्री. उस्मानी मोहम्मद शाहिद अफजल अहम्मद, उपसंचालक ०२२- ६८५९७४०९ desk७@dtmaharashtra.gov.in
९.	अशासकीय अनुदानित संस्थांतील सेवा निवृत्ती प्रकरणे, वैद्यकीय देयके	८	श्रीम. हर्षदा जितेंद्र गोगटे प्रशासकीय अधिकारी (लेखा) ०२२-६८५९७४८२ desk८@dtmaharashtra.gov.in	श्री. उस्मानी मोहम्मद शाहिद अफजल अहम्मद, उपसंचालक ०२२-६८५९७४६४ desk८@dtmaharashtra.gov.in
१०.	वार्षिक योजनांतर्गत नियोजनाच्या बाबी	९	श्री. कुंडलिक एडके प्रशासकीय अधिकारी ०२२-६८५९७४७७ desk९@dtmaharashtra.gov.in	श्री. श्रीकांत मडावी सहाय्यक संचालक (तां) ०२२- ६८५९७४०९ desk९@dtmaharashtra.gov.in
११.	पदविका अभ्यासक्रमांच्या संस्थांना मान्यता, प्रवेश व विना अनुदानित पदविका संस्थांमधील आस्थापना विषयक बाबी	१०	श्री. श्रीकांत साखरे, विशेष कार्य अधिकारी ०२२-६८५९७४९२ desk१०@dtmaharashtra.gov.in	श्री. मनोज अंधारे उपसंचालक ०२२-६८५९७४७५ desk2@dtmaharashtra.gov.in
१२.	सर्व प्रकारच्या खरेदी विषयक बाबी	११	श्री. अविनाश आमटे निरीक्षक ०२२-६८५९७४७० desk११@dtmaharashtra.gov.in	श्री. श्रीकांत मडावी सहाय्यक संचालक (तां) ०२२- ६८५९७४०९ desk११@dtmaharashtra.gov.in

अ.क्र.	विभागातील महत्वाचे विषय	कार्यासन क्रमांक	जन माहिती अधिकारी व त्यांचा दुरध्वनी क्रमांक	अपिलीय अधिकारी व त्यांचा दुरध्वनी क्रमांक
१३.	मुख्य कार्यालयातील गट - क व गट - ड मधील कर्मचाऱ्यांच्या आस्थापना व प्रशासकीय बाबी	१२	श्री. अतुल हरके रचना व कार्यपध्दती अधिकारी ०२२-६८५९७४७८ desk१२@dtmaharashtra.gov.in	श्री. मनोज अंधारे उपसंचालक ०२२-६८५९७३५६ desk१२@dtmaharashtra.gov.in
१४.	नोंदणी शाखा व जुने अभिलेख जतन करणे	१३	श्री. अतुल हरके रचना व कार्यपध्दती अधिकारी ०२२-६८५९७४७८ desk१३@dtmaharashtra.gov.in	डॉ. उमेश कोकाटे सिस्टीम मॅनेजर/ ऑडमिनिस्ट्रेटर ०२२-६८५९७४५९ desk१३@dtmaharashtra.gov.in
१५.	भांडार पडताळणी व लेखा आक्षेपबाबत कार्यवाही	१४	श्रीम. स्मिता दिपक कोकणे (मुख्य लेखा व भांडार पडताळणी) ०२२-६८५९७४८२ desk१४@dtmaharashtra.gov.in	श्री. उस्मानी मोहम्मद शाहिद अफजल अहम्मद, उपसंचालक ०२२-६८५९७४६४ desk१४@dtmaharashtra.gov.in
१६.	योजनेतर अर्थसंकल्पविषयक बाबी व शासकीय संस्थांचे अनुदान वाटप	१५	श्री. कुंडलिक एडके प्रशासकीय अधिकारी ०२२-६८५९७४७९ desk१५@dtmaharashtra.gov.in	श्री. उस्मानी मोहम्मद शाहिद अफजल अहम्मद, उपसंचालक ०२२-६८५९७४६४ desk१५@dtmaharashtra.gov.in
१७.	संचालनालयातील सर्व संकीर्ण कामकाज व स्टेशनरी देणे. संचालनालयाच्या अधिनस्त सर्व कार्यालये / संस्थातील वर्ग १ ते ४ मधील सर्व अधिकारी / कर्मचारी यांना सर्व प्रकारचे अग्रिम मंजूर करणे.	१६	श्रीम. सुचित्रा रणदिवे प्रशासकीय अधिकारी ०२२-६८५९७४७६ desk१६@dtmaharashtra.gov.in	श्री. उस्मानी मोहम्मद शाहिद अफजल अहम्मद, उपसंचालक ०२२-६८५९७४०९ desk१६@dtmaharashtra.gov.in
१८.	गुणवत्ता हमी कक्ष Quality Assurance Cell	१७	डॉ. अनिल नांदगावकर विशेष कार्य. अधिकारी ०२२-६८५९७४६६ desk१७@dtmaharashtra.gov.in	श्री. उस्मानी मोहम्मद शाहिद अफजल अहम्मद, उपसंचालक ०२२-६८५९७४४९ desk१७@dtmaharashtra.gov.in
१९.	केद्र व राज्य शासनाच्या विविध शिष्यवृत्ती योजना	१८	श्रीमती सपना बिर्ला विशेष कार्य अधिकारी ०२२-६८५९७४९६ श्री. अनुपम बेहेरे सहाय्यक संचालक (अतां.) ०२२-६८५९७४७७ desk१८@dtmaharashtra.gov.in desk१८@dtmaharashtra.gov.in	डॉ. उमेश कोकाटे सिस्टीम मॅनेजर/ ऑडमिनिस्ट्रेटर ०२२-६८५९७४५९ desk१८@dtmaharashtra.gov.in